Комунальний заклад

«Чернігівське вище професійне училище побутового обслуговування»

Чернігівської обласної ради

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. директора КЗ «Чернігівське вище професійне училище побутового обслуговування» ЧОР
_____Вікторія МАЛОФЕЄНКО
«28» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи охорони праці»

Освітньо-професійна програма: «Технології легкої промисловості»

Галузь знань: G Інженерія, виробництво та будівництво

Спеціальність: G15 Технології легкої промисловості

Робоча програма навчальної дисципліни складена на підставі ОПП «Технології легкої промисловості»

Розглянуто та погоджено на засіданні циклової комісії «Технології легкої промисловості»
Протокол №1 від «27» серпня 2025 року

Голова циклової комісії _____Марина ХОДЯКОВА

Чернігів – 2025

1. Опис навчальної дисципліни

Показник	Значення показника
Назва дисципліни	Основи охорони праці
Характеристика навчальної дисципліни	Освітній компонент, що формує спеціальні компетентності
Освітній компонент	ОК 14
Кількість кредитів • за стандартом • за ОПП (скорочений термін)	 1 2
Кількість годин за навчальним планом: Загальний обсяг: • Лекції • Семінарські заняття • Самостійна робота	 30 13 4 13
Метод підсумкового контролю	залік
Розподіл • за курсами • за семестрами	 1 курс 2 семестр

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета:

- формування знань, умінь і навичок щодо дотриманням безпечних умов праці на кожному робочому місці;
- вивчення основ існуючих умов виробництва з урахуванням вимог охорони праці, виробничої санітарії та протипожежних заходів;
- формування у здобувачів фахової передвищої освіти правильного розуміння інструкційного матеріалу щодо вимог з охорони праці, виробничої санітарії та протипожежних заходів, дотримання затверджених інструкцій з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Завдання:

- вивчення теоретичних основ в системі управління безпекою в галузі;
- вивчення загальних принципів запобіганню травматизму на виробництві;
- використання теоретичних знань щодо існуючих умов виробництва з урахуванням вимог охорони праці, виробничої санітарії та протипожежних заходів;

- набуття практичних навичок з надання невідкладної допомоги при нещасних випадках, пов'язаних з професійною діяльністю;
- формування правильного розуміння інструкційного матеріалу щодо вимог з охорони праці, виробничої санітарії та протипожежних заходів, дотримання затверджених інструкцій з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності.

3. Структура навчальної дисципліни

№ п\п	Тема	Всього	З них			
			Аудиторні заняття	У тому числі		Самостійна робота
				Лекційні заняття	Семінарські заняття	
	Розділ 1. Охорона праці	**30**	**17**	**13**	**4**	**13**
1.	Загальні питання охорони праці	**4**	**2**	**2**	**-**	**2**
2.	Пожежна безпека	**10**	**6**	**4**	**2**	**4**
3.	Техніка безпеки	**8**	**5**	**3**	**2**	**3**
4.	Промислова санітарія	**4**	**2**	**2**	**-**	**2**
5.	Законодавство з охорони праці та організація служби безпеки праці	**4**	**2**	**2**	**-**	**2**
	Усього годин за курс:	**30**	**17**	**13**	**4**	**13**

4. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1 Загальні питання охорони праці

Загальні поняття про умови праці. Нормативні величини виробничих приміщень. Соціальні та економічні питання охорони праці. Соціальне та економічне значення охорони праці. Витрати на покращення умов і охорону праці, їх складові. Оцінка соціальної ефективності заходів з удосконалення умов та охорони праці. Економічна оцінка заходів з охорони праці.

Самостійна робота

1. Фактори, що формують умови праці на виробництві. Фактори, що впливають на умови праці: соціально – економічні, організаційно – технічні, природні (кліматичні, геологічні, біологічні).
2. Шкідливі виробничі фактори: фізичні, хімічні, біологічні, психофізіологічні.

Тема № 2 Пожежна безпека

Основні поняття та визначення пожежної безпеки. Пожежонебезпечні властивості речовин. Організаційні та технічні протипожежні заходи. Протипожежна техніка. Стаціонарні установки пожежогасіння. Автоматична система пожежогасіння. Призначення повідомлювачів про загорання ручної або автоматичної дії. Мінна безпека. Алгоритм дій під час виявлення ПНО. Правила поводження з вибухонебезпечними предметами.

Семінарське заняття.

1.Організація роботи по пожежній безпеці та протипожежного захисту підприємства. Види установок автоматичної пожежної сигналізації.

2.Види самозаймання речовин і матеріалів: теплове, хімічне, мікробіологічне.

Їх природа, необхідні умови для самозагоряння та профілактика самозагорянь.

Самостійна робота

3.Основні складові схеми забезпечення пожежної безпеки об'єкта.

4.Основні обов'язки власника (роботодавця) щодо забезпечення пожежної безпеки.

5.Основні обов'язки працюючих, щодо питань пожежної безпеки.

Тема № 3 Техніка безпеки

Техніка безпеки. Загальні питання електробезпеки. Електробезпека на виробництві. Дія електричного струму на організм людини. Основні причини електротравм. Аналіз небезпеки ураження електричним струмом. Умови і фактори, що впливають на ступінь ураження людини електричним струмом. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Організаційні заходи, направлені на забезпечення електробезпеки. Технічні заходи захисту людини від ураження електрострумом. Небезпечні зони і елементи обладнання.

Семінарське заняття.

3.Статична електрика, небезпека і заходи запобігання.

4.Атмосферна електрика, небезпека і заходи запобігання.

Самостійна робота

6.Аналіз схем включення людини в електричну мережу.

7.Правила надання першої допомоги постраждалому від електричного струму.

8.Безпека праці при використанні промислових роботів.

Тема № 4 Промислова санітарія

Загальні поняття про умови праці. Санітарно-гігієнічні вимоги до виробничих приміщень і процесів. Головні завдання промислової санітарії та гігієни на виробництві. Виробничий шум і вібрація, їх вплив на організм людини. Основні способи і технічні засоби зменшення їх впливу на працюючого. Освітлення виробничих приміщень. Види виробничого освітлення. Основні заходи для поліпшення освітлення виробничих приміщень.

Самостійна робота

9.Шкідливі виробничі чинники при проведенні виробничих процесів.
10.Основні заходи і засоби для поліпшення повітряного середовища. Загальні вимоги до систем вентиляції і кондиціювання повітря.
11.Вимоги до режимів праці і відпочинку працюючих.. Психофізіологічне розвантаження.

Тема № 5 Законодавство з охорони праці та організація служби безпеки праці

Законодавча та нормативна база України з охорони праці. Державне соціальне страхування. Система управління охороною праці на підприємстві. Організація служби безпеки праці. Контроль за станом охорони праці. Планування робіт з охорони праці. Стимулювання робіт з охорони праці. Методи досягнення ефективності в управлінні охороною праці.

Самостійна робота

12.Організація навчання охороні праці.
13.Відповідальність працівників за порушення законодавства та нормативних актів з охорони праці.

5. Тематичний план

№ теми	Кількість годин на тему	Назва теми	Кількість годин на заняття	№ заняття	Назва теми заняття
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
II СЕМЕСТР					
1	**2**	**Загальні питання охорони праці.**			
		Загальні питання охорони праці.	1	1	Загальні поняття про умови праці. Нормативні величини виробничих приміщень. Соціальні та економічні питання охорони праці. Соціальне та економічне значення охорони праці.
			1	2	Витрати на покращення умов і охорону праці, їх складові. Оцінка соціальної ефективності заходів з удосконалення умов та охорони праці. Економічна оцінка заходів з охорони праці.
2	**6**	**Пожежна безпека.**			
		Пожежна безпека.	1	3	Основні поняття та визначення пожежної безпеки. Пожежонебезпечні властивості речовин.
			1	4	Організаційні та технічні протипожежні заходи. Протипожежна техніка. Стаціонарні установки пожежогасіння. Автоматична система пожежогасіння. Призначення повідомлювачів про загорання ручної або автоматичної дії.
			1	5	Організація роботи по пожежній безпеці та протипожежного захисту підприємства.
			1	6	Мінна безпека. Алгоритм дій під час виявлення ПНО. Правила поводження з вибухонебезпечними предметами.
			1	7	***Семінарське заняття.*** Види установок автоматичної пожежної сигналізації.
			1	8	***Семінарське заняття.*** Види самозаймання речовин і матеріалів: теплове, хімічне, мікробіологічне. Їх природа, необхідні умови для самозагоряння та профілактика самозагорянь.

3	**5**	**Техніка безпеки.**			
		Техніка безпеки.	1	9	Техніка безпеки. Загальні питання електробезпеки. Електробезпека на виробництві.
			1	10	Дія електричного струму на організм людини. Основні причини електротравм.
			1	11	Аналіз небезпеки ураження електричним струмом. Умови і фактори, що впливають на ступінь ураження людини електричним струмом.
			1	12	***Семінарське заняття.*** Статична електрика, небезпека і заходи запобігання. Атмосферна електрика, небезпека і заходи запобігання.
			1	13	***Семінарське заняття.*** Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Небезпечні зони і елементи обладнання.
4	**2**	**Промислова санітарія.**			
		Промислова санітарія.	1	14	Загальні поняття про умови праці. Санітарно-гігієнічні вимоги до виробничих приміщень і процесів. Головні завдання промислової санітарії та гігієни на виробництві. Виробничий шум і вібрація, їх вплив на організм людини. Основні способи і технічні засоби зменшення їх впливу на працюючого.
			1	15	Освітлення виробничих приміщень. Види виробничого освітлення. Основні заходи для поліпшення освітлення виробничих приміщень.
5	**2**	**Законодавство з охорони праці та організація служби безпеки праці.**			
		Законодавство з охорони праці та організація служби безпеки праці.	1	16	Законодавча та нормативна база України з охорони праці. Державне соціальне страхування. Система управління охороною праці на підприємстві
			1	17	Планування робіт з охорони праці. Методи досягнення ефективності в управлінні охороною праці.
				Усього	**17 годин**

6. Перелік компетентностей відповідно ОПП «Технології легкої промисловості»

Загальні компетентності:

- ЗК 3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 4 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 8 Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні компетентності:

- СК 12 Здатність організовувати безпечні умови праці на виробничій ділянці.
- СК 14 Здатність до аналізу й оцінювання потенційної небезпеки об’єктів, технологічних процесів та виробничого устаткування для людини й навколишнього середовища.

7. Перелік результатів навчання відповідно ОПП «Технології легкої промисловості»

Результати навчання:

- РН 2 Дотримуватись затверджених інструкцій з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності.
- РН 13 Виявляти екологічно небезпечні фактори професійної діяльності з метою попередження негативного впливу на навколишнє середовище.
- РН 14 Здійснювати контроль за дотриманням безпечних умов праці на кожному робочому місці та за своєчасним оновленням інструкційного матеріалу на основі існуючих умов виробництва з урахуванням вимог охорони праці, виробничої санітарії та протипожежних заходів.

8. **Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти з навчальної дисципліни «Основи охорони праці»**
для підготовки фахових молодших бакалаврів
за спеціальністю G15 «Технології легкої промисловості»

Рівень навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти	**Бали**	**Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти**
Незадовільно	2	Здобувач освіти з допомогою викладача відтворює на рівні розпізнання окремі елементи навчального матеріалу, має поверхневі знання про безпечні умови праці, причини травматизму, правил пожежної безпеки, інструктування та надання допомоги при нещасних випадках на виробництві. При відповіді припускається суттєвих помилок.
Задовільно	3	Здобувач освіти на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння відтворює навчальний матеріал: не розуміє причини виникнення нещасних випадків, які можуть трапитися під час порушень і недотримання правил безпечних умов праці, санітарно-гігієнічних вимог до виробничих приміщень і процесів. Здатний дати визначення понять, але при цьому допускає помилки. Матеріал відтворює в неповному обсязі з частковою допомогою викладача. Недостатньо обґрунтовано аналізує і порівнює інформацію. Не усвідомлено користується технічною та довідковою інформацією При відповіді припускається помилок, які самостійно виправити не може.
Добре	4	Здобувач освіти самостійно з розумінням відтворює основний навчальний матеріал: має уявлення про причини виникнення нещасних випадків, які можуть трапитися під час порушень і недотримання правил безпечних умов праці. Розпізнає потенційно небезпечні об’єкти технологічних процесів та виробничого устаткування. Здатен організовувати безпечні умови праці на

		виробничій ділянці. Дає визначення основних понять, аналізує, порівнює інформацію і робить висновки. Відповідь здобувача освіти в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована. Виконує практичні завдання за типовим алгоритмом з консультативною допомогою викладача. Достатньо усвідомлено користується довідковою інформацією. При відповіді та виконанні завдань припускається несуттєвих помилок, які може виправити.
Відмінно	5	Здобувач освіти володіє глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями навчального матеріалу в повному обсязі: проводить аналіз і оцінювання потенційної небезпеки об’єктів, технологічних процесів та виробничого устаткування для людини й навколишнього середовища. Здатен організовувати безпечні умови праці на виробничій ділянці. Відповідь здобувача освіти повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення. Вміє самостійно знаходити і користуватися джерелами інформації, оцінювати отриману інформацію. Встановлює причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робить аргументовані висновки. Самостійно, правильно, в повному обсязі виконує завдання як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно складеним планом. При відповіді та виконанні завдань припускається неточностей, які самостійно виявляє та виправляє. Виявляє пізнавально-творчий інтерес до обраної професії, нової техніки і технології.

9. Очікувані результати навчання з дисципліни

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи охорони праці» здобувачі фахової передвищої освіти повинні:

знати:

- Загальні питання охорони праці;
- Основні поняття та визначення пожежної безпеки;

- Техніку безпеки. Загальні питання електробезпеки;
- Загальні поняття про умови праці. Санітарно-гігієнічні вимоги до виробничих приміщень і процесів;
- Законодавство з охорони праці та організацію служби безпеки праці.

вміти:

- розпізнавати основні потенційні небезпеки об’єктів, технологічних процесів та виробничого устаткування для людини й навколишнього середовища;
- виявляти екологічно небезпечні фактори професійної діяльності з метою попередження негативного впливу на навколишнє середовище;
- дотримуватись затверджених інструкцій з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності

10. Методи контролю результатів навчання

Поточний контроль:

- усне опитування;
- активність роботи на заняттях;
- доповіді, презентації на семінарських заняттях;
- виконання завдань самостійного опрацювання;

Проміжний контроль:

- проведення контрольних тестів/робіт;
- тематичне оцінювання;
- доповіді, презентації на семінарських заняттях;
- робота в малих групах;
- виконання завдань самостійного опрацювання;

Підсумковий контроль:

- семестрове оцінювання;
- річне оцінювання;
- залік

11. Методи навчання

- лекції, бесіди, пояснення;
- практичний показ/демонстрація;
- навчання з навчально/методичною літературою;
- дослідницький пошук за темами навчальної дисципліни;
- відеоконференції при дистанційному/змішаному навчанні;
- семінарські заняття;
- бліц-опитування;

12. Методичне забезпечення

- конспект лекцій;
- інструкції до семінарських робіт;
- презентації;
- відеоролики;
- розроблені тести опитування;
- інтернет-ресурси;
- методичні посібники;
- власні напрацювання
- розроблені матеріали по курсу, які містяться в електронній бібліотеці ЧВПУ ПО;
-розроблені матеріали по курсу, які містяться в електронній бібліотеці на порталі “Всеосвіта”, “На Урок”, “Світ професій”;

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Обладнання:

1) Персональний комп’ютер

- Intel(R) Pentium (R) 4 CPU 3.00 GHz 3.01 ГГц, 0,99ГБ ОЗУ – 1 шт. (ПК викладача).

1) Ноутбук HP 245-G9 Notebook PC
2) Периферійні пристрої:
- Мультимедіапроектор Epson EMP-S52
- Проєкційна дошка

Програмне забезпечення:

- для перевірки знань Google форми та онлайн-конструктор тестів на порталі “Всеосвіта”, Kahoot!
- єдина корпоративна/освітня платформа Google Workspace for Education;

14. Рекомендована література

1. Березуцький В.В. (ред.) Основи охорони праці, навчальний посібник — Х.: Факт, 2005
2. Березюк О.В., Лемешев М.С. Безпека життєдіяльності, навчальний посібник – Вінниця: ВНТУ,2011
3. Вінокурова Л.Е., Васільчук М.В., Гаман М.В. Основи охорони праці, підручник— К.: Факт. 2005.
4. Грищук М.В. Основи охорони праці, підручник — К.: Кондор, 2007

5. Дейкіна О., Єрохін В. «Основи безпеки життєдіяльності», навчальний посібник – 2002
6. Конституція України https://www.president.gov.ua/documents/constitution
7. Мелех Любомира Володимирівна, Безпека життєдіяльності та охорона праці. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти із галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право». Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219с.
8. Млавець Ю.Ю. Безпека життєдіяльності, конспект лекцій – Ужгород: ДВНЗ»УжНУ»,2015
9. Перша невідкладна допомога при найбільш типових травмах, навчальний посібник - Київ 2009, ПП «РК»»Вектор»

15. Інформаційні ресурси

1. Платформа Google-клас [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://classroom.google.com/c/NTQ1MTk4NzAyMjA2?cjc=bvkzgp
2. Google Диск [Електронний ресурс].– Режим доступу: https://drive.google.com/drive/folders/0B7fNddFSrz6JfnV4a2lDOEFFbHNBZW13WHppeWNSSGxSc1B6OXRVYlNaaEJuTTlYNVp3eWc?resourcekey=0-8jT7F2mhqxO5lUZwqSQH7g&usp=drive_link
3. Посилання на сайти, платформи, інтернет ресурси: https://svitprof.org.ua/; https://vseosvita.ua/library; https://naurok.com.ua/biblioteka; http://1staidplast.org.ua/; http://surl.li/etktc